

SVILNA POT NEKOČ IN DANES – NOVA AKTUALNOST VZHODNE
AZIJE V MEDITERANSKEM PROSTORU*Helena MOTOH*Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Garibaldijska 1, 6000 Koper, Slovenija
e-mail: helena.motoh@zrs.upr.si**IZVLEČEK**

Članek na primeru svilne poti, ene od najpomembnejših zgodovinskih povezav med Evropo in Azijo, raziskuje načine, na katere je mogoče pojmovati medkulturne izmenjave na ravni idej, kolikor in kadar so vpete v druga družbena, politična in ekonomska dogajanja. Pokaže, kako se je v povezavi s svilno potjo začelo in nato razvijalo preučevanje Vzhodne Azije. V prvem delu se članek posveti zgodovini svilne poti od antike do razpada mongolskega imperija in sočasnim začetkom sistematizacije vednosti o Vzhodni Aziji. V drugem delu oriše spremembe, ki v tej produkciji vednosti nastopijo v obdobju, ko se celinska pot prekine, pri čemer posebej spremlja transformacije, ki pri tem doletijo sredozemski prostor. Nazadnje raziše današnje zunajdiskurzivne pogoje oblikovanja vednosti o Aziji in prepozna sodobne ekonomske trende, ki so spet pričeli povezovati Vzhodno Azijo z Mediteranom kot ključni faktor pri spremembah na področju raziskovanja in znanosti.

Ključne besede: svilna pot, sinologija, japonologija, Sredozemlje, Marko Polo

LA VIA DELLA SETA IERI E OGGI - NUOVA ATTUALITÀ DELL'ASIA
ORIENTALE NELLA REGIONE MEDITERRANEA**SINTESI**

L'articolo sul caso della Via della seta, come uno dei legami storici più importanti tra l'Europa e l'Asia, studia le possibili concezioni degli scambi interculturali al livello di idee, se e quando fanno parte di altri eventi sociali, politici ed economici. L'articolo dimostra come legata alla Via della seta si sia evoluta la ricerca dell'Asia orientale. L'articolo dedica la prima parte alla storia della Via della seta dall'antichità fino alla caduta dell'Impero mongolo e il contemporaneo inizio della sistematizzazione del sapere sull'Asia occidentale. Nella seconda parte descrive i cambiamenti che in questa produzione del sapere hanno inizio quando la via continentale si interrompe, dando enfasi alle trasformazioni che in questa fase colpiscono la regione mediterranea. Infine esplora le condizioni non-discorsive della produzione del sapere sull'Asia e riconosce tendenze

economiche moderne che hanno nuovamente cominciato a collegare l'Asia occidentale con il Mediterraneo in qualità di fattore chiave dei cambiamenti nel campo di ricerca e in campo scientifico.

Parole chiave: Via della seta, sinologia, giapponologia, Mediterraneo, Marco Polo

DRUŽBENI IN EKONOMSKI OKVIRI VEDNOSTI – MARCO POLO

Več kot sedem stoletij stara pričevanja znanega beneškega popotnika se – če poskusimo odmisлити potopisni okvir – berejo kot zajeten katalog trgovca z luksuznimi dobrinami. V Turkmenistanu, poroča, tkejo »najlepše preproge, in svilene tkanine v škrlatni in drugih močnih barvah« (Polo, 1914). Pri Kumanih so naprodaj svile vezene z zlatom, v Bagdadu pa je poleg zlatih vezenin moč najti še damaste, žamete z izvezenimi pticami in bisere. Poleg svile, ki je dala ime sistemu karavanskih postojank, po katerih je potoval, poroča še o drugih dragocenostih, zlatu in srebru, dragih kamnih, dišavah in pa obilici nenavadnih rastlin in živali ter razkošnih jedi in pijač. Običajno branje potopisa Marca Pola daje prednost itinerarju – poti, po kateri je dvakrat došel do vzhodne strani evrazijske celine, državam, skozi katere je potoval, vladarjem in imenitnikom, ki jih je srečal, in prigodam, s katerimi se je – bolj ali manj upravičeno – hvalil po povratku v svoje domače Benetke (klasičen primer je npr. Bruce, 1907). Tovrstna interpretacija Polovega pričevanja pa pozablja na dve ključni dejstvi. Kot je bilo že večkrat ugotovljeno (prim. Wood, 1994, Haeger, 1979), je veliko referenc v Polovem pričevanju zelo verjetno sekundarnih, pripoveduje o deželah, vladarjih in bitjih, o katerih je zgolj kaj slišal od drugih popotnikov, ne da bi jih tudi sam res videl ali povedano prav dobro razumel. Poleg tega pa je slogovne specifikke, s fantastičnimi vložki in hiperbolami vred, po mnenju kritikov treba najverjetneje prav tako pripisati drugemu viru, ne samemu Polu, in sicer zapisovalcu njegove pripovedi in sotrpinu v genovski ječi, Rustichellu iz Pise (Beckwith, 2009, 201). Po drugi strani pa je tisto, kar vemo o samemu Polu, precej neizpodbitno, in to nas napeljuje k drugačnim poudarkom pri branju in interpretaciji teksta. Mladi Polo je kot trgovec vestno pomnil in nato beležil vse tisto, kar se je njegovega interesa neposredno tikalo, značilnosti ljudstev, njihove navade in običaje ter blago, ki so ga imeli naprodaj. S takšnim branjem se pred nami razgrne povsem drugačen tekst in beneški trgovec iz patološkega lažnivca¹, za katerega bi ga lahko proglasili, če v tekstu iščemo resnico fabule, postane izjemno natančen in vesten kronist prostorov Srednje in Vzhodne Azije v zlatem obdobju mongolskega cesarstva.

Kot kaže Polov paradigmatični primer, je bilo preučevanje Vzhodne Azije v Evropi (pa tudi obratno) neizogibno povezano z vsakokratnimi konkretnimi transportnimi, trgovski-

1 Kot opozarja Gudger (1933, 498), so v njegovem času potopis imeli za čisto fikcijo. (Marco Polo and Some Modern things Old in the Asia of His Day Author(s): E. W. Gudger, Source: The Scientific Monthly, Vol. 37, No. 6 (Dec., 1933), pp. 496-510)

mi in političnimi, včasih celo vojaškimi povezavami med vzhodnim in zahodnim koncem celine. Polove zgodbe in njenega pomena ne moremo razumeti, ne da bi si priklicali za ozadje burno zgodovino svilne poti in dejstvo, da je bila to predvsem transportna in trgovska povezava. Četudi so s tovorom in ob njem potovali tudi elementi kulture, navade, običaji, umetnost in koncepti, bi bil vsakršen poskus ločevanja teh izmenjav od domnevno »profane« zgodovine čezazijske trgovine in politike nesmiseln. Tako Aleksander, ko je s svojimi četami vdrl v severno Indijo, ni deloval kot kulturni ataše za širjenje grške umetnosti, ampak je bil predvsem vojskovodja. Prelomno oplemenitenje budizma z grško umetnostjo, iz česar se je rodil gandarski slog, se je primerilo bolj mimogrede. Enako je bil Polo predvsem trgovec, jezuiti predvsem misijonarji, vzhodnoindijske družbe pa niso bile izobrazevalne ustanove za lokalno administracijo, pač pa so si predvsem prizadevale za dobiček.

A vendar se primeri oz. posreči, kot bi lahko prevedli Eco »serendipità« (Eco, 2002), da nekatere trgovske povezave postanejo tudi pomembne poti za izmenjavo dragocenih kulturnih dobrin. Sama po sebi tako svilna pot, kot sklene Valerie Hansen v eni ključnih novejših monografij o tej tematiki, ne bi bila vredna posebne pozornosti, »če bi njeno pomembnost presojali le po količini pretovorjenih dobrin, gostoti prometa ali številu potnikov« (Hansen, 2012, 235). Vendar pa je prav ta kopenska povezava spremenila zgodovino tako Evrope kot Azije.

SVILNA POT IN RAZVOJ VEDNOSTI O VZHODNI AZIJI

Sam izraz »svilna pot« pravzaprav zavaja. Svilna pot ni bila niti ena pot niti sistem poti, kot bi si lahko predstavljali po analogiji npr. s cestnim omrežjem Rimskega cesarstva. Tako njen domnevni linearni potek kot samo ime »svilna pot« bi bila tistim, ki so to povezavo dejansko uporabljali, tuja, saj je ime prvi uporabil šele baron Ferdinand von Richthofen leta 1877, na zemljevid pa so jo (poenostavljeno) začrtali šele v začetku 20. stoletja (*ibid.*). Svilno pot je v njenem zlatem obdobju med (rimsko) antiko in 14. stoletjem definiral sistem postojank, srednjeazijskih mest in oaz, med katerimi je na različno dolgih odsekih potekala trgovina z velikim naborom dragocenih predmetov in materialov, poleg tega pa so po tej mreži poti čez celino potovale tudi religije, umetnost, jeziki in tehnologije (*ibid.*)

Temelji svilne poti so bili vzpostavljeni, precej preden je okrog leta 0 zaživela kot delujoča trgovska povezava, kot ugotavlja Liu (2010, 1 isl.). Ključni faktorji so bili na azijski strani razvoj proizvodnje svile in to, da je ta tkanina postala statusni simbol pri poglavarjih nomadskih ljudstev, velik pomen pa je imela pa tudi naraščajoča potreba po konjih in žadu v kitajski državi Han, ki je oboje kupovala v centralni Aziji. Na evropski strani pa je trgovino poganjalo predvsem izjemno povpraševanje po svili, ki ga ni mogla zadovoljiti niti proizvodnja, ki so jo vzpostavili pod pokroviteljstvom Bizanca (prim. Liu, 2010). Sistem karavanskih postojank je zaživel okrog l. 0, ko je na svojih skrajnih točkah povezal dva velika bogata imperija, Rimsko cesarstvo in kitajsko cesarstvo dinastije Han, vmes pa seveda še številne vplivne srednjeazijske države. Z arabsko ekspanzijo so se povezave delno prekinile, naslednjo zlato dobo svilne poti pa je predstavljalo obdobje

poenotenja mongolske države, t. i. *pax mongolica* v 13. in 14. stoletju (Hansen, 2012, 229). Vrsta dogodkov, ki so zaznamovali 14. in 15. stoletje, je vplivala tudi na promet po svilni poti, ki je začel pospešeno zamirati. Mogočni mongolski imperij, razdeljen že vse od Džingiskanove smrti v prvi polovici 13. stoletja, je dokončno razpadel, potem ko je Veliki kanat 1368 premagala novo ustoličena dinastija Ming. Politično nestabilna struktura mongolskih kanatov in drugih srednjeazijskih držav je za trgovce in popotnike pomenila negotovo in predvsem bistveno zahtevnejše potovanje. Najprej Azijo in potem Evropo je v 14. stoletju prizadela tudi kuga, ki je na evropski strani kontinenta najprej močno zdesetkala prav prebivalstvo mediteranskih dežel (prim. Bosworth, 2000, 274). Vloga mediteranskega prostora se je nato bistveno spremenila tudi zaradi osmanskega vzpona, običajno ponazorjenega s padcem Konstantinopla², ki je pretrgal vzpostavljene celinske poti in še pospešil plovbo z atlantskih obal okrog Afrike in čez Atlantik. Povezava med Rimom in Kitajsko se je nato do neke mere obnovila z vzpostavitvijo jezuitskega misijona v Pekingu v začetku 17. stoletja (prim. Mungello, 1989). Četudi je bil Vatikan z jezuiti v misijonu v zelo zapletenih in ne najbolj naklonjenih odnosih, je jezuitski misijon vendarle omogočal stalno izmenjavo med Vzhodno Azijo in Evropo tako na materialni kot na intelektualni ravni. V ta čas bi lahko umestili začetek preučevanja Kitajske, ki dobi kasneje ime »sinologija«, veda o Kitajski. Navdušenje velikih evropskih piscev, kot sta bila npr. Leibniz in Voltaire, se je počasi institucionaliziralo. L. 1732 je tako jezuit Matteo Ripa po povratku iz pekinškega misijona v Neaplju ustanovil prvo akademsko ustanovo za preučevanje Kitajske, Collegio dei Cinesi, ki je bila predhodnica enega od najpomembnejših sodobnih centrov za sinologijo oz. kitajske študije, Istituto Universitario Orientale.³ Stiki med mediteranskim prostorom in Vzhodno Azijo so se ponovno prekinili, ko je spor med Vatikanom in jezuiti privedel do ukinitve reda in s tem tudi do zaprtja pekinškega misijona l. 1773.⁴ Z zaprtjem jezuitskega misijona je usahnila tudi živa vez korespondence med jezuitskimi misijonarji in evropskimi intelektualnimi krogi, s čimer se je zaključilo poldrugo stoletje relativno dobrega poznavanja Kitajske in navdušenja nad njo, t. i. evropske »sinofilije« (Étiemble, 1989).

Devetnajsto stoletje, ko je konflikt med evropskimi velesilami in kitajskim cesarstvom kulminiral v dveh opijskih vojnah, je bilo hkrati, prav nič presenetljivo, čas izrazitega zatona poznavanja Vzhodne Azije v Evropi in obratno. V evropskih intelektualnih krogih je prevladal sentiment, ki ga z Étiemblom lahko imenujemo »sinofobija« (Étiemble, 1989), podobne pojave pa po opijskih vojnah beležimo tudi na kitajski strani. Japonski stiki z Evropo (in seveda) Ameriko pa so se v 19. stoletju, nasprotno, bistveno okrepili.

-
- 2 Beckwith (2009, 208) opozarja, da ima, vsaj kar se tiče vpliva na usodo svilne poti, padec Konstantinopla le simbolni pomen, do tedaj so Osmani namreč že zavzeli večino bizantinskih ozemelj in tudi druge srednjeazijske regije, prek katerih so tekle trgovske poti.
 - 3 O ustanovitvi podrobno poroča sam Ripa v delu *Storia della fondazione della congregazione e del Collegio de' Cinesi* (Ripa, 1832).
 - 4 Kljub ukinitvi jezuitskega reda so na Kitajskem seveda še ostali frančiškani in dominikanci. Njihova metoda pokristjanjevanja pa je bila precej bolj rigorozna od jezuitske »akomodacije«, zaradi česar je bil prenos kulturnih elementov praktično nemogoč, pa tudi kitajske oblasti so jih za razliko od jezuitov, močno preganjale (prim. Mungello, 1989).

Po obnovi centralne cesarske oblasti, t. i. restavraciji Meiji, s katero se je l. 1868 končalo obdobje šogunata in se je Japonska odprla tujim vplivom, so v Evropo in ZDA prišle številne japonske umetnine in luksuzni predmeti, kar je v umetnosti in obrti sprožilo modo t. i. »japonizma« (fr. *japonisme*), pa tudi siceršnje preučevanje japonske kulture in zgodovine. Sklepna desetletja kitajskega cesarstva so nato prinesla tudi obnovo kitajskih študij, ki pa je mediteranski prostor večinoma obšla.

VEDNOST O VZHODNI AZIJI V MEDITERANSKEM PROSTORU

O očitni povezavi med razvojem regionalno pogojenih akademskih disciplin in kontekstom, ki mu s Foucaultom lahko rečemo zunajdiskurzivni (prim. Foucault, 2001), bi lahko na primeru študijev vzhodne Azije povedali še marsikaj. Za današnji čas in stanje omenjenih disciplin pa je morda najbolj zanimivo, kako sta se v obdobju po drugi svetovni vojni in nato v zadnjih desetletjih, Vzhodna Azija in Mediteran ponovno srečala – tako v akademskem kot v politično-ekonomskem smislu. Preučevalci Vzhodne Azije so se po drugi svetovni vojni znašli v povsem novem položaju, saj sta tako povojna poražena in demilitarizirana Japonska kot post-revolucionarna Ljudska republika Kitajska predstavljali radikalen prelom s preteklostjo. Morda je prav zato začela tudi v akademskih krogih sodobna tematika vse bolj nadomeščati »klasične« japonološke, še bolj pa sinološke teme. Uveljavljenim temam dinastične zgodovine, klasične literature in religije se je tako pridružilo preučevanje ekonomskih in političnih tem, bodisi sodobnih ali pa zgodovinskih, kolikor so bile te vezane na sodoben čas. Najboljši primer tega je gotovo preobrat, ki ga je v francosko preučevanje Kitajske vnesel učenjak madžarskega rodu, Balázs István (Étienne Balazs). V njegovem delu se je – pod vplivom mentorstva slovitega Otta Frankeja – zgodil preobrat od ene vrste tematike k drugi. Balazs, ki se je sprva posvečal študiju budizma in daoizma, se je na Frankejevo pobudo lotil študija kitajske ekonomske zgodovine skozi prizmo provokativnega dela Maxa Webra o značilnostih azijskih religij. Vpliv Webrove orientacije je bil očiten tudi pri vprašanju, ki si ga je Balazs zastavil, namreč, kako je mogoče, da Kitajska kljub tehnološki razvitosti ni prešla v kapitalistični družbeni red. Tako način pristopa k obravnavani snovi kot teoretska orientacija k zgodovini dolgih procesov sta Balazsevo delo približala takrat že slavnemu Fernandu Braudelu, ki ga je povabil v krog avtorjev revije *Annales* (Zurndorfer, 2004). Prav Balazsev prispevek je nato pripomogel k temu, da so se *Annales* odprli zunajevropskim temam, polje kitajskih študij pa se je usmerilo k politični ekonomiji, kar so še potencirala naslednja desetletja, ko so se evropski levičarski intelektualci pričeli zanimati za maoizem. Kljub temu preobratu pa je zanimanje ostalo povsem teoretsko – stikov med Kitajsko in Evropo je bilo namreč izjemno malo in bili so omejeni na uradne obiske in gostovanja posamičnih delegacij⁵.

Povsem drugačno pa je stanje v zadnjih desetletjih, po tem, ko se je Kitajska po koncu kulturne revolucije odprla v svet in v zgodnjih osemdesetih (Bofulin, 2006, 224) v okviru politike odpiranja (改革开放) svojim državljanom začela tudi izdajati vize za tujino.

5 Podatke o povojnih stikih med R Slovenijo in LR Kitajsko je v svoji knjigi zbral Ralf Čeplak (Čeplak, 2012).

Masovna emigracija je bila usmerjena proti ZDA, Kanadi, Avstraliji in deželam zahodne Evrope, v zadnjem desetletju pa vse bolj tudi v mediteranski prostor, predvsem v Italijo in Španijo (Bofulin, 2006, 224). Znotraj italijanske diaspore Kitajcev pa se je izoblikoval še en fenomen, v katerem lahko prepoznamo oddaljeno ponovitev svilne poti in njene zgodovine. Imigraciji, večinoma sestavljeni iz gostinskih delavcev in trgovcev, so se v Italiji pridružili tudi kitajski poslovneži, pretežno iz južnokitajskih provinc, ki v Italiji ustanavljajo podjetja, da pod oznako Made in EU, a s kitajskimi surovinami in kitajsko delovno silo, proizvajajo tekstilne izdelke in jih prodajajo tako v Evropi kot doma.⁶

V zadnjih desetletjih tako lahko – nedvomno pod vplivom sprememb v LR Kitajski in njeni ekonomski in zunanji politiki – v sodobnih kitajskih študijah po vsej Evropi spet spremljamo izrazit obrat k aktualnim politično-ekonomskim temam in vprašanjem medkulturnih kontaktov in dialoških identitet. Pričujoči sklop člankov na temo sodobne Vzhodne Azije se s tem umešča v živo debato o konstrukciji političnih entitet in identitet, kot so narod, nacija, kultura in civilizacija. Odpira pa tudi vprašanja obrnjenege orientalizma, fenomena fantazmatske orientalizacije dežel Vzhodne Azije, kakršnega prepoznava npr. Arif Dirlik (Dirlik, 2008). Dr. Jana Rošker se v svojem tekstu ukvarja z novimi političnimi ideologijami sodobne Kitajske, ki na ravni najvišje partijske politike poskušajo rehabilitirati dolgo kritizirano in zaničevano konfucijansko tradicijo in jo povzdigniti v državno ideologijo. Pri tem jo posebej zanima vloga, ki jo v tem intelektualnem in propagandnem podvigu igra t. i. moderno konfucijanstvo, in uradno stališče glede kompatibilnosti kitajske idejne tradicije s kapitalističnim ekonomskim sistemom. Dr. Marie-Theres Strauss obravnava sorodno problematiko, a v zgodnejšem obdobju – zanimajo jo namreč politike književne kritike v povojnem obdobju in njihov odnos do kitajske tradicije na področju literature. Za raziskavo izbere klasičen kitajski roman *Sanje v rdeči sobi*, ki je imel v državni kritiki vselej posebno mesto. Članek Luke Culiberga prav tako obravnava konstrukcijo nacionalne kulture in sicer na primeru Japonske. Razišče procese konstruiranja japonske nacije in mehanizme, ki so po prehodu iz fevdalizma oblikovali nacionalno skupnost državljanov. Dr. Helena Motoh se vprašanja konstrukcije političnih identitet lotim na primeru t. i. »ekološke civilizacije«, kampanje, ki jo je v zadnjem desetletju vpeljal kitajski politični vrh. Konstruirana identiteta Kitajske kot civilizacije, ki je bližje naravi in z njo tradicionalno vzpostavlja harmonijo, je prav tako primer obrnjenege orientalizma. Tematike, ki jih obravnava pričujoči sklop znanstvenih člankov, ponazarjajo spekter raziskovanja sodobnih družbenih, kulturnih in ekonomsko-političnih dogajanj v Vzhodni Aziji, ki vse bolj uspešno dopolnjuje nabor »klasičnih« sinoloških tem, kot so npr. dinastična zgodovina, klasična in tradicionalna književnost in umetnost itn.

Slovenski prostor se – bolj ali manj upravičeno – lahko pohvali, da naj bi bil eden od prvih misijonarjev na Kitajskem slovenskega rodu (prim. Kolar, 2010), kolikor so te oznake v 14. stoletju sploh smiselne. Odorik iz Pordenona je po svilni poti odšel na

6 Poseben primer tega pojava je toskansko mesto Prato, nedaleč od Firenc, kjer celo mestno četrt obvladujejo tekstilne tovarne v kitajski lasti. Zanimivo je, da se je migracijski trend v nekaj letih od začetka finančne in gospodarske krize obrnil, kitajska podjetja so se začela vračati domov, kjer je gospodarsko okolje (še) veliko bolj spodbudno (vir: Helena Motoh, preliminarna terenska raziskava, neobj.).

mongolski dvor le nekaj desetletij za Polom, njegovi zapisi pa so mestoma bistveno natančnejši in zato njegovo delo velja za enega najpomembnejših potopisov po Srednji in Vzhodni Aziji v svojem času (prim. *ibid.*). A pustimo Odorika in vprašanje njegove slovenskosti ob strani. Za slovensko preučevanje Vzhodne Azije je danes, točno sedem stoletij po tem, ko je Odorik krenil na pot, mogoče reči, da se s širokim naborom preučevanih tem in mednarodno povezanostjo spet umešča v globalna dogajanja v stroki. Specifična lega Slovenije in regionalne povezave, ki jih omogoča, pa morda skrivajo še dodatne potencialne za razvoj stroke, predvsem v stiku z bližnjimi nacionalnimi tradicijami pa tudi z refleksijami nove svilne poti tako v Evropi kot v svetu.

SILK ROAD PAST AND PRESENT: NEW RELEVANCE OF EAST ASIA IN THE MEDITERRANEAN

Helena MOTOH

University of Primorska, Science and Research Centre, Garibaldijeva 1, 6000 Koper, Slovenia

e-mail: helena.motoh@zrs.upr.si

SUMMARY

The paper focuses on the phenomenon of the Silk Road, one of the most important historical connections between Europe and East Asia, in order to explore possible approaches to intercultural exchange on the level of ideas, especially in cases where these are intertwined with social, political and economic processes. In the introduction it applies this method on the well-known example of Marco Polo's Travels, attempting to shift the paradigm from the analysis of its itinerary and events to the socio-economical processes that manifest in »his« text. In this context it introduces the useful Eco's concept of accidental discovery, »serendipità«. In the first part, the paper shows how the development of the exploration and formation of knowledge about East Asia was connected with the history of the Silk road from its beginnings in Roman antiquity to its closure at the end of the united Mongol empire. In the second part it describes the different levels of transformation that occurred when the land connection was closed and the centre of transcontinental travel started shifting from the Mediterranean to the Atlantic coast. It follows this change through the period of intensified contacts between the two sides of the continent, namely the 17th and 18th Century Jesuit missions in Asia. Finally the paper explores the contemporary non-discursive preconditions of the shaping of the knowledge about Asia and identifies some new economic trends (most notably the relocation of Chinese textile production into Italy) that started to re-connect East Asia with the Mediterranean, providing a new key factor for changes of focus in theory and research.

Keywords: Silk road, sinology, Japanese studies, Mediterranean, Marco Polo

LITERATURA:

- Beckwith, C. I. (2009):** Empires of the Silk Road: A History of Central Eurasia from the Bronze Age to the Present. Princeton, N, Princeton University Press.
- Bosworth, A. (2000):** The Evolution of the Worldcity System, 3000 Bce to Ad 2000. V: *World System History: The Social Science of Long-Term Change*, ur. Denmark, R. A., J. F., Gills, B. K., in Modelski, G.. London, Routledge.
- Bruce, C. D. (1907):** In the Footsteps of Marco Polo: Being the Account of a Journey Overland from Simla to Pekin. Edinburgh in London, William Blackwood and Sons.
- Čeplak Mencin, R. (2012):** V deželi nebesnega zmaja: 350 let stikov s Kitajsko. Ljubljana, Založba /*cf.
- Dirlik, A. (2008):** Chinese History and the Question of Orientalism. V: *Genealogies of Orientalism: History, Theory, Politics*, ur. Burke, E., III in Prochaska, D. Lincoln, NE, University of Nebraska Press.
- Eco, U. (2002):** Serendipities. Language and Lunacy. London, Phoenix.
- Étiemble (1989):** L'Europe chinoise, II: De la sinophilie à la sinophobie. Paris, Éditions Gallimard.
- Foucault, M. (2001):** Arheologija vednosti. Ljubljana, Studia humanitatis.
- Gudger, E. W. (1933):** Marco Polo and Some Modern things Old in the Asia of His Day. V: *The Scientific Monthly*, zv. 37, št. 6 (Dec., 1933), 496-510.
- Haeger, J. (1979):** Marco Polo in China? Problems with internal evidence. V: *Bulletin of Sung-Yuan Studies*, 14, New York.
- Hansen, V. (2012):** *The Silk Road: A New History*. New York, Oxford University Press.
- Kolar, B. (2010):** Mirabilia mundi. Potopis brata Odorika iz Furlanije, člana Reda manjših bratov. Ljubljana, Teološka fakulteta.
- Liu, X. (2010):** The Silk Road in World History. New York, Oxford University Press.
- Mungello, D. E. (1989):** Curious Land: Jesuit Accommodation and the Origins of Sino-logy. Honolulu, University of Hawaii Press.
- Polo, M. (1914):** Marco Polo's Travels. London, J. M. Dent & Sons, Ltd. po: http://archive.org/stream/marcopolo00polouoft/marcopolo00polouoft_djvu.txt (dost. 1. 6. 2013).
- Ripa, M. (1832):** Storia della fondazione della congregazione e del collegio de' Cinesi. Neapelj, Tipografia Manfredi.
- Rošker, J. S. (2013):** Cross-Cultural Dialogues in Modernization Theory: The Impact of Western Philosophies upon Modern Confucianism in East Asia. V: *Dve domovini/ Two Homelands*, št. 37 (2013), 85-91.
- Wood, F. (1996):** Did Marco Polo Go to China? Boulder, Westview Press.
- Zurndorfer, H. T. (2004):** Not Bound to China: Étienne Balazs, Fernand Braudel and the Politics of the Study of Chinese History in Post-War France. V: *Past & Present*, št. 185 (Nov., 2004), 189-221.